

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

6 Qui causas differt appellans rejiciatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

geia Iuana a legitur, ut Christus ad Iudeos [In lege b vestra scriptum est, quoniam duorum hominum testimonium verum est.] hinc consequenter contra eos arguuntur, dicens, [Si duorum hominum testimonium verum est, quare testimonium meum & patris non accipitis?] Item Paulus in epistola ad Corinthios c. [In ore duorum vel trium testium veritas.] Item in epistola ad Hebraeos d. [Quo peritiam legem Moysi dabois vel tribus testibus conuictus, nec iustitiam lapidaturus e.]

C. I. ¶ Quæstio quibus clericorum conuincendi debeat.

Item ex concilio Bracaren. c. 2. c. 3.

Placuit, si utriusque clericorum in accusatione & fornicationis impetit, secundum præceptum Pauli Apostoli duo vel tria testimonia requirantur ab illo. Quod si non poterit datis testimoniis approbare quod dixit, excommunicationem accusati acculator accipiat.

2. pars. Ex præmissis itaque colligitur, quod duorum, vel trium testimonium Episcoporum conuincat, & damnari potest. Porro Sylvester Papa in generali synodo respondens contra dixit.

C. II. ¶ Quæstio quibus Episcopis, vel Presbyteris, vel reliquis clericis sint conuincendi.

Prefatus non damnabitur nisi cum / lxij. testibus: nec pæculi i. summus à quocumque iudicabitur, quoniam scriptum est & [Non est discipulus super magistrum.] Presbyter autem Cardinalis / nisi cum xliij. testibus non damnabitur: Diaconus vero Cardinalis urbis Romæ, nisi cum xxvii. testibus non condemnabitur. Subdiaconus, acolythus, exorcista, lector, ostiarius, non nisi septem testibus condemnabitur. Testes autem, & acculatores sine aliqua sint infamia.

¶ Nec prefatus summus [Ex concilio Romano sub Sylvestro, & ceteris locis indicatis (excepto Paenonia) addita sunt hæc vsq. ad ver. Presbyter. Ac mirandum est de auctore glossæ, qui putat Pontificum Maximum minore numero testium posse condemnari, quam Diaconum Cardinalem, atq. ostiarium: cum tamen ipse Pontifex à generalis prefatus nomine minimè esset excludendus.]

C. III. ¶ Episcopi non nisi lxxij. testibus condemnandi sunt.

Item Leo quartus in epistola Episcopis Britannia.

Nillam & damnationem Episcoporum unquam esse censemus, nisi aut ante legitimum numerum Episcoporum (qui fit per duodecim Episcopos) aut certe probata sententia per lxxij. testes idoneos, qui tales sint, qui & accusate possunt. ¶ Et prius ad facta Christi quatuor Evangelia sacramenta præsentem, quod nihil fallum depromant: sicut & nobis beatus Sylvester tradidit, & Romana sancta videtur tenere ecclesia. ¶ Et si inter eos, quos damnandos esse dixerint homines, fuerit Episcopus, qui suam causam in præsentia Romanæ sedis Episcopi petierit audiri, nullus super illum definitivam præsumat dare sententiam: sed omnino eum audiri decernimus.

¶ Sicut nobis hinc vsq. ad dictionem, ecclesia non legitur in epistola Leonis manserit: habentur tamen apud Romanos, Sed hæc vel generali privilegio de clericis Romanæ ecclesiæ indultio, vel proprio improbitate quorundam, qui cum non sui prelati vult, & scientia, in accusationem ministrorum sui repetit præsumat. Quorum verò vna adeo laudabilis est,

a. Iuan. b. Dicit. c. 2. Ger. 13. d. Heb. 10. e. al. lapidabitur. f. Borch. l. 1. cap. 202. Ivo par. 6. cap. 276. Pann. l. 4. c. 97. g. al. macula fornicationis. h. in epistola concilio Romano. c. 3. i. al. in. k. Math. 10. & Luc. 6. l. adeff. ab orig. m. al. lxxij. n. al. xxxvij. testibus. o. In cap. Hadriani. c. 72. In conc. Mogunt. 2. c. 12. C. l. 1. cap. 139. Pann. l. 4. c. 91. Poly. l. 1. c. 112. Dividedit p. 3. Ivo p. 3. c. 116. Zepherinus epist. 1.

ut omnibus imitanda: appareat, de quorum assertione nulla dilatio nasci poterit, eorum testimonio duorum, vel trium testium quilibet iure convinci & damnari poterit.

QVÆSTIO VI.

Sequitur sexta quæstio, qua queritur, quo remedio causa vitata subleuetur: & si remedium illud sit dandum ei, qui causa dilationis vocem appellations exhibuerit. Causa vero vitata remedio appellations sublevari poterit.

C. I. ¶ Causa vitata remedio appellations subueniat.

Unde Fabianus Papa ad Hilarium Episcopum, epist. 4. c. 3.

Liceat appellatori vitatam causam remedio appellations subleuare.

C. II. ¶ De eodem. P. A. L. E. A.

[Idem paulo ante.]

Appellationem non debet afflictio ulla aut carceris, aut detentionis iniuriæ custodia.

C. III. ¶ De eodem.

Item Anacletus Papa epist. 1. in fine.

Omnis b. oppressus liberè sacerdotum (si voluerit) appellet iudicium, & à nullo prohibeatur: sed ab his fulciatur & libereur. Si autem difficiles cause, aut majora negotia orta fuerint, ad majorem sedem referantur. Et si illic facile discerni non poterint, aut iuste terminari, ubi fuerit summorum congregata congregatio, (que per singulos annos bis fieri solet, & debet, iuste, & Deo placite coram Patriarcha, aut Primate ecclesiastica legem 2. & coram patritio secularia iudicentur negotia in commune.)

¶ Congregatio [In vulgatis sequebatur, sub metropolitano: que sub iura sunt, quia in nullo manuscripto, neque in originali habentur, & in frequentibus verbis exponitur, coram quibus sit habenda concilia.]

¶ Ecclesiastica negotia [In epistola legitur, Primate ecclesiastico, & coram patritio secularia, &c.]

C. IV. ¶ Quisquis pulsatus fuerit, Apostolicam sedem appellet.

Item Sixtus Papa epist. 2. omnibus rectoribus ecclesiæ scribit, dicens.

Si quis vestrum pulsatus fuerit in aliqua adversitate, licenter hanc sanctam, & Apostolicam sedem appellet, & ad eam, quasi ad caput, suffugium habeat, ne ipse innocens damnetur, aut ecclesia sua detrimentum patiarur.

C. V. ¶ In gravissimis causis pulsati Apostolicam sedem appellent.

Item Grato 1. epistola prima.

Omnes f. Episcopi, qui in quibusdam gravioribus pulsantur, vel criminantur causis, quoties necesse fuerit, liberè Apostolicam appellent sedem, atque ad eam, quasi ad matrem confugiant.

¶ Grato [Sic est restitutum ex pluribus, vetustis (nam in vulgatis erat, Item Gregorius) quoniam in tomis conciliorum hæc epistola tribuitur Sixto secundo: illa verò, ex qua capus antecedit, Sixto primo.]

C. VI. ¶ Ab omnibus appellatur ad Romanam ecclesiam.

Item Marcellus Papa, epist. 1. ad Episcopos Antiochenæ provincie.

Ad Romanam ecclesiam omnes Episcopi, qui voluerint, vel quibus necesse fuerit, quasi ad caput

* Et in decretis Sixti tertii, c. 2. Cod. Theo. l. 1. tit. de appell. in inter. l. 11. a. Anst. l. 2. c. 11. & l. 3. c. 11. Lib. 7. cap. 233. Borch. l. 1. c. 148. Pann. l. 4. c. 121. b. Sixtus ibid. Poly. l. 1. tit. 7. Anst. l. 2. c. 11. c. al. decerni. d. al. communi. e. Ivo p. 1. cap. 3. Anst. l. 2. c. 8. f. Iulius Papa epist. 2. ad orientales, c. 2. Borch. l. 1. c. 144. Ivo p. 5. c. 277. Pann. l. 4. c. 124. Anst. l. 2. c. 12. g. Poly. l. 1. tit. 7. Anst. l. 2. c. 7. Pann. l. 4. c. 123. Iulius ibid. c. 4. In c. Hadriani 6. 6.

suffugere, eamque appellare debent, ut inde accipiant tuitionem atque consecrationem. Quod omnibus minime convenit denegare Episcopis: sed abique ulla custodia, aut excommunicatione, vel damnatione, vel ex-
polutione libere concedatur.

¶ Atque consecrationem] In originali est, ut inde accipiant tuitionem & liberationem, unde acceperunt informationem, atque consecrationem: sed ab glossam non est mutatum.

C. VII. ¶ Qui à proprio metropolitano se gravari putaverit, majorem sedem appellet.
Item Victor ad Theophilum Alexandrinum, epist. i. c. 9.

¶ Si quis putaverit se à proprio metropolitano gravari, apud Patriarcham, vel Primate[m] dioceseos, aut penes universalis Apostolicæ ecclesiæ judicetur sedem.

C. VIII. ¶ Ad Romanam ecclesiam, quasi ad matrem appelleret ab omnibus.
Item Zepherinus b. urbis Romæ Episcopus, epist. i.

¶ Ad e Romanam ecclesiam ab omnibus, maxime tamen ab oppressis appellandum est, & concurrentium quasi ad matrem, ut ejus uberibus nutriantur, auctoritate defendantur, & à suis oppressionibus releventur: quia non potest, nec debet mater oblivisci filium suum.

C. IX. ¶ Quoties aliquis appellaverit, audientia sibi non denegetur.
Item Iulius Papa in decretis, sive in rescripto ad orientales, c. 21.

¶ Placuit, ut à quibuscumque iudicibus ecclesiasticis ad alios iudices ecclesiasticos (ubi est auctoritas major) fieri provocatum, audientia non negetur.

C. X. ¶ Injusti damnati, restitutionem, & oppressi auxilium à Romana ecclesia debent habere.
Item cap. 30.

¶ Deo hinc sanctæ sedis præfata privilegia specialiter sunt concessa, tam de congregandis conciliis, & iudiciis, ab restitutionibus Episcoporum, quam & de summis ecclesiarum negotiis, ut ab ea omnes oppressi auxilium, & iniuste damnati restitutionem sumant: Et talia ab improbis ne præsumantur abique ulsione, nec exerceantur abique damnatione.

¶ Cum ergo Zepherinus dicat ab omnibus esse appellandum, maxime tamen ab oppressis, & Marcellus scribat [Omnes Episcopi, qui voluerint, vel quibus necesse fuerit, appellare debent.] pater, quod accessit (sive gravetur, sive non) vox appellatoni non est deneganda. Quidam tamen ita distinguunt, ut [volentes] ad consecrandos, [necessitate patientes] ad oppressos referant, ut sit sensus, omnes, qui voluerint à Romana ecclesia consecrationem accipere, & ab aliquibus impediuntur, eam debent appellare, quibuscumque in suis oppressionibus necesse fuerit ad eam suffragere, similiter vocem appellatoni exhibeat, ut sit tuitionem, & illi consecrationem ab ea accipiant. Similiter & illud Zepherini distinguitur [Ab omnibus est appellandum] ad Romanam ecclesiam, intelligendum est, qui ab ea consecrationem voluerint accipere, vel qui à præfata sedis aliquam injuriam passi fuerint, maxime tamen ab oppressis. Secundum primam interpretationem, oppressi dicuntur à iudice iniuste condemnati. Secundum hanc distinctionem, vocem appellatoni exhibuerint, appellandi auctoritatem non habent.

C. XI. ¶ De causa appellatoni cognoscere non licet, nisi ei, ad quem appellatur.

a Poly. lib. Bur. l. c. 124. Panm. l. c. 126. lvo p. 1. c. 237. Anst. l. 2. c. 6. b In epist. Lucii 1. & in conc. Carth. c. 10. In cap. Hadriani. c Anst. l. 3. c. 88. lvo p. 6. c. 326. ex Luzzo.

Sed cum Gregorius scribat omnibus per diversa provin-

Decreto a nostro vestram rogantes charitatem mandamus, ut si aliquis (quod non optamus) inordinatum, Aldricum Cænonianensis ecclesiæ Episcopum accusare damnabiliter attentaverit, ut in honore beati Petri Apostolorum principis memoria, ecclesiæ Romanæ, cui præfedit, privilegium, nostri nominis auctoritas, liceat illi post auditionem prima, tum decessos (si necesse fuerit) nos appellare, & nostra auctoritate, aut ante nos, aut ante legatos nostro b. ex latere missos juxta patrum decreta suas exerceat atque diffinitiones: nullusque illum ante hæc iudicet, aut iudicetur, præsumat. Sed si quid (quod absit) grave, innotuerit ei objectum fuerit, nostra erit expectanda sententia, ut nihil prius de eo, qui ad finem sanctæ ecclesiæ Romanæ confugit, & ejus implorat auxilium, decretum, quam ab ejusdem ecclesiæ auctoritate fuerit præceptum, quæ vices suas ita alii impertivit ecclesiis: ut in panem, sicut vocatæ sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Sed si quædam (quod non in arbitratu) a quoquam secus præsumptum fuerit, ab officio deiciendum auctoritatis e. Apostolicæ reus ab omnibus iudicetur: lupi, qui sub specie ovium subintraverunt, bestialia vitia quæque ardeant lacerare: & quod sibi fieri volent, illi inferre præsumant.

¶ Ve honoretur] Hinc usque ad ver. auctoritas ita sunt ex ipsa epistola quæ extat in bibliotheca Domus sanctæ videtur esse Gregorii quartæ, ex qua etiam sumptus est capitulum si fas. dist. 19. & apud Ivo[nem] utriusque caput simul habetur. Hinc autem Aldrici (ut ex catalogo Episcoporum Cænonianensis collegii) mentio est in concilio apud Sæntum dardum, quod paulo post Gregorium quartum habitum fuit, in quo defenso ipsi à Gregorio præfata profuit.

C. XII. ¶ Iudicia appellatoni ab eis sunt audienda, ad quem appellatur.

Item cum Vigilus Papa in epistola ad Elcatharium, c. 11. dicit.

¶ Qui d. se scit alius esse præpositum, non molestus quæraliquem esse sibi prælatum. Ipsa namque epistola, quæ prima est, ita reliquis ecclesiis vices suas largiendus, ut in partem sine vocatæ sollicitudinis plenitudinem potestatis. Vnde omnium appellatoni Apostolicam sedem Episcoporum iudicia, & curiam, majorum negotia causarum eidem sanctæ sedis rebus esse liquet; præsertim cum in his omnibus ejusdem sit expectandum consilium: cuius tramiti, si quis obstitit tenarit sacerdotum, causas se non sine honoris periculo apud eandem sanctam sedem noviter tractarunt.

¶ Restitutum est caput hoc Vigilio antiquarum exemplarum floritate. Antea vero tribuebatur Iulio, in cuius epistola prima habetur prior pars hujus capituli usque ad ver. ipsa namque (quemadmodum & apud Lesnem epist. 14. quod referuntur dist. 23. c. quatuor, & in c. sequenti, qui sunt) & etiam præfata ceterarum partium.

C. XIII. De Rhemensi Archiepiscopo, qui appellatorem Romanam sedem iudicare est ausus.

Item cum Nicolaus Papa in Hincarianum Rhemensis Episcopum invehatur, qui Rhelandum e. Episcopum appellatorem Apostolicam sedem damnare ausus est, ita dicit.

¶ Arguta s sapientia tua, utinam in bono exemplum foret iudicii, & materiam depositi non haberes.

a Poly. l. 1. c. 127. lvo p. 5. c. 347. Anst. l. 2. c. 19. b In epist. c. alijuratum regis. d Anst. l. 2. c. 22. Poly. l. 1. c. 127. e al. Rothellum. In appendice bibliothecæ sanctæ romanæ Anst. l. 3. cap. 87.

sus Rhotandum assumptis, & ab itinere Apostolica sedis remotis, & continuam Apostolicam sedem appellatam damnavit, & carcerali custodia mancipavit.

¶ *infra.* ¶ Privilegia tamen Apostolica sedis vos oblivioni tradere nullatenus debuitis, quibus venerandi canones iudicia totius ecclesie ad hanc deferri iubent.

¶ *infra.* ¶ Hac quippe nos in Rhotando idcirco noveritis operatos, ut privilegia sedis Apostolicæ, que malè à vobis violata videbantur, & à nobis tot impensis laboribus, vestra resistente contumacia, recuperari non poterant, auctoritate Apostolica, & cana i patrum deliberatione pristino tandem genio, & proprio decorarentur honore.

¶ *¶* Cana. ¶ *¶* Cuius antea legere, canonica, emendationi scilicet ex epistola ipsa, que habetur in scriptis, & super eam impressa in appendice biblicorum, & in lib. Eusebii pro Symmacho legitur, cana miracula, & canum genium, iuxta illud Virgilii, Cana fides, & Vesta, Remo cum fratre Quirinus, Iura dabant.

¶ *¶* C. XIV. ¶ *¶* Quisquam eam obedientiam majoribus exhibeat, quam ab inferioribus desiderat.

¶ *¶* Item Leo Papa ad Anathasium Theopolitensem Episcopum, cap. 1. §. 2. n. 1. 4.

¶ *¶* Visi sit quibusdam esse præpositum, non molestè ferat aliquem sibi esse prælatum: sed obedientiam, quam exigit, etiam ipse dependat: & scire non vult gravis oneris sarcinam ferre, ita non audeat alii importabile pondus imponere. Discipuli enim sumus humilis & mitis magistri dicentis, & [Discite à me quia mitis sum & hu milis corde.]

¶ *¶* Patet ergo, quod nulli appellanti sunt inducenda. Ceterum, si causa frustratim dilatationi appellaverit, à iudice, ad quem provocatum fuerit, condemnabitur. Tempus vero appellationis est ante datam, vel post datam sententiam. Quoties enim quis se gravari sentiri, libere potest appellare.

¶ *¶* C. XV. ¶ *¶* Qui gravatur à proprio metropolitano, Primatem, aut universali ecclesia sedem appellet.

¶ *¶* Unde Sixtus d. Papa II. epist. ad Gratianum Episcopum ait.

¶ *¶* Si quis putaverit se à proprio metropolitano gravari, ad Primatem diceceos, aut penes universali Apostolicæ ecclesie Papam iudicetur.

¶ *¶* C. XVI. ¶ *¶* Romanam sedem appellet, qui iudicem suum habet.

¶ *¶* Item Felix secundus ad Episcopos in Alexandria synodo congregatos, cap. 19.

¶ *¶* Quoties si Episcopi se à suis provincialibus, vel à metropolitano putaverint prægravari, aut eos suspectos habuerint, mox Romanam appellent sedem, quam eos absque ulla detentione, aut suarum rerum ablatione libere liceat: & dum prædictam Romanam marem appellaverint ecclesiam, aut ab ea se audiri potestatem, nullus eos aut excommunicare, aut eorum se vim inferre præsumat, antequam eorum causa Romani Pontificis auctoritate finiatur. Quod si aliter à quobis præsumptum fuerit, nihil erit, sed viribus carebit.

¶ *¶* C. XVII. ¶ *¶* De eodem. P. A. L. E. A.

¶ *¶* Item Iulius Papa in rescripto ad Episcopos orientales, c. 30.

¶ *¶* Ideo g hinc sancte sedi præfata privilegia specialiter concessa sunt, ut ab ea omnes auxilium oppressi, & iniuste damnati restitutionem sumant.

¶ *¶* a al. revocavit. b Anf. l. 2. c. 31. c Marib. 11. d Ea Victor epist. & Iulius sup. ad. e. si quis putaverit. f sup. c. 7. e Poly. l. 1. n. 6. Anf. l. 2. c. 30. & 11. Rom. l. 4. c. 126. f Anf. l. 2. c. 66. g sup. ad. ca. d. ca. d.

¶ *¶* Est summa quædam capitis, recitata supra ead. c. d. eo. & habetur in vetustis exemplaribus in quibus Palce esse non solum.

¶ *¶* Oppressi, & se prægravari putantes intelliguntur ante datam sententiam: iniuste damnati, post datam sententiam.

¶ *¶* C. XVIII. ¶ *¶* Ante exitum causa per appellationem recedere licet.

¶ *¶* Unde Eurychianus urbi Romana Episcopus scribit Episcopis per Siciliam, epist. 2. c. 1.

¶ *¶* Non est ita in ecclesiasticis agendum est negotiis, sicut in secularibus. Nam in secularibus legibus, postquam vocatus quis venerit, & in foro decertare ceperit, non licet ei ante peractam causam recedere. In ecclesiasticis vero, dicta causa, recedere licet, si necesse fuerit, aut si se prægravari viderit.

¶ *¶* a pars. ¶ *¶* Quod verò ex contumacia iudicis obtemperare non licet, communione privatur.

¶ *¶* C. XIX. ¶ *¶* Excommunicatur, qui iudicibus suis obtemperare non vult.

¶ *¶* Unde in concilio Milevitano, c. 24.

¶ *¶* Visquis b probatus fuerit per contumaciam non obtemperare iudicibus, cum hoc primæ sedis Episcopo fuerit probatum, det literas, ut nullus ei communicet Episcoporum, donec obtemperet.

¶ *¶* Item quod post datam sententiam appellari possit, Fabianus Papa testatur, dicit Hilario Episcopo, epist. 3. c. 2.

¶ *¶* C. XX. ¶ *¶* Non denegatur appellatio ei, quem in supplicium sententia destituit.

¶ *¶* Licet etiam in criminalibus causis appellare: nec appellandi vox denegetur ei, quem supplicio à sententia destituit.

¶ *¶* Quod paulo ante idem affirmat eodem cap.

¶ *¶* C. XXI. ¶ *¶* Ante datam sententiam licet alii appellare.

¶ *¶* Si e quis iudicem ad verum sibi senserit, vocem appellationis exhibeat.

¶ *¶* a pars. ¶ *¶* Post datam vero sententiam, qui appellare voluerit, intra quingentos appellet, & intra eosdem à quo provocavit, literas dimissorias accipiat, & intra eosdem, ad quem appellavit, iter arripat.

¶ *¶* C. XXII. ¶ *¶* Post latam sententiam intra quod tempus qui suo appellare debeat.

¶ *¶* Unde in Theodosianis d. legibus sic statutum invenitur.

¶ *¶* Propter f superfluum appellatorum licentiam, ne in retractandis, vel revocandis sententiis liberum habere arbitrium videantur, & tempora appellationis, & pœnæ constituta sunt, ut quicumque apud iudicem, qui causam ejus audivit, appellare, & ad alium iudicem appellare, g voluerit, intra quinque dies appellet, & his ipsis quinque diebus ad iudicem, ad quem provocaverit, sine aliqua dissimulatione perveniat: & ipse dies, quo accepit literas, in his quinque diebus specialiter computetur. Quod si longius iter sit, exceptis his quinque diebus spatium dierum, quo iter agi possit, computetur.

¶ *¶* Theodosianus] Hoc & quatuor sequentia capitula, que citantur ex legibus Theodosianis, habentur lib. 5. sententiarum Iulii Pauli cum interpretatione. Ex quo apparet Christiani etiam tempore has sententias conjunctas fuisse cum codice Theodosiano, seu breviario Alarici. Alaricus autem in præfatione profertur se voluminem illud non ex solo Theodosiano codice, sed ex variis libris collectum.

¶ *¶* a Anf. lib. 3. cap. 73. Poly. l. 5. tit. 1. l. 100 p. 6. c. 336. Pam. l. 4. c. 100. b Pam. l. 4. c. 137. c Cod. Theod. l. 11. tit. 30. in interp. l. 20. Anf. l. 2. c. 11. Burch. l. 1. c. 148. l. 100 p. 3. c. 261. Pam. l. 4. c. 122. d in supplicium. e l. 100 p. 3. cap. 248. Anf. lib. 4. Burch. lib. 4. c. 120. f in sententiis Iulii Pauli cum interpre. Aniani lib. 3. tit. 33. c. 1. l. 100 p. 5. c. 281. Pam. l. 4. c. 127. g al. provocare.

¶ *¶* O 3

esse, & in legum collectione, atq; interpretatione Episcoporum precipue opera usum fuisse.

C. XXIII.

Habita a diminutione xx. millium diurnorum per singulos dies, computetur.

Capit hoc abest a veteribus Gratiani codicibus, & ab originali, & Ivone, & Pannormia. In uno autem Gratiani valde emendato, est in margine superiori capitii tanquam glossa quadam.

C. XXIV. §. A quo appellatur, ad quem appellatum fuerit, dimissoria litera dirigantur.

Item ibidem tit. 29.

Ab eo, quo appellatur est, ad eum, qui de appellatione cogniturus est, dimissoria litera dirigantur, quae vulgo apostoli appellatur, quarum e postulatione & acceptio intra quinque dies ex officio finienda est. [Ista e jam superius sub titulo de cautionibus & penis appellationum interpretata sunt.] Qui intra statuta tempora dimissorias non postulerit, vel acceperit, vel reddiderit, praescriptione ab agendo submoveatur, & penam appellationis ferre cogitur.

C. XXV. §. De his qui causam dilationem appellant.

Item ibidem tit. 31. c. 2.

Quicumque non confidentia iustae causae, sed causa affectu causa, ne contra eum sententia proferatur, appellaverit, vel si de facto suo confessus, ne addatur & appellare voluerit, huiusmodi appellationes non recipiuntur.

C. XXVI. §. Cum possessor appellat, deus eventus causa dubius est, possessoris fructus sequantur.

Item ibidem tit. 30. c. 1.

Quoties post auditam causam iudicii possessor appellat, fructus possessionis, de qua agitur, dum sententia audientiae eventus dubius est, merito sequantur. Nam si petitor appellaverit, hoc ab eo postulari non potest: quia non potest sequestrari, quod non habet. Si propter praedia urbana, vel mancipia appellatur, pensiones eorum, vel mercedes, velturae etiam, si de navigatur, deponi solent.

C. XXVII. §. In iustis appellationibus dominus punitendus est.

Item ibidem tit. 7. c. 2.

Minus punitendus est, ut quoties iniusta appellatio promittitur, sumptus, quos dum sequetur adversarius impendit, reddere cogatur, non sumptos, sed quadruplos.

¶ Omnino punitendus] In sententia Pauli legitur, omnimodo probandum est, &c. Sed quae est iniuria capituli de deceptis punitio nulla fuit a Deo tribus adnotata, non est mutata. Tantummodo huiusmodi est emendatus, addita particula, ut.

Praemissa auctoritatibus intra quatuor dies post datam sententiam cuius appellare permittitur. Quod postea Iustinianus in constitutionibus suis corrigens intra decem dies appellationis remissionem cuius dandum decrevit, dicens.

C. XXVIII. §. Intra decem dies remedium appellationis conceditur.

Imperator Iustinianus h. Augustus.

Anteriorum legum acerbitati plurima remedia imponentes, & maxime haec circa appellationes facientes, & in praesenti ad huiusmodi beneficium pervenimus.

a. ff. de iur. iur. l. 1. b. ff. de iur. iur. l. 2. c. 2. Pannorm. l. 4. c. 22. c. al. quoniam. d. al. facienda. e. sunt verba interpretati. f. Ex interpretatione. l. 100 p. 1. c. 23. Pannorm. l. 4. c. 29. g. antea legabatur ab iuribus, vel obsequatur. h. Ex interpretatione. l. 100 p. 1. c. 24. Pannorm. l. 4. c. 30. Ex Paulo ibidem. i. l. 100 p. 1. c. 25. Pannorm. l. 4. c. 31. Ex Paulo. k. Novella 23. apud Iulianum antecessorem.

venire duximus esse necessarium. Antiquitate enim cautum erat, ut si quis per se litem exerceat, & hinc condemnatus, intra dies duos tantummodo licentiam appellationis haberet: sin autem per procuratorem, causa ventilata sit, & in triduum proximum eam emendandi. Ex rerum autem experientia inventum hoc finis esse damnosum. Plures enim homines ignaros legum subtilitatis, & putantes in triduum esse provocacionem porrigendas, in promptum periculum incidisse, & hinc duo transacto causis perdidisse. Unde necessarium huiusmodi rei competenter mederi. Et finimus omnes appellationes, five per se, five per procuratores, seu per defensores, vel curatores & tunc ventilentur, posse intra decem dierum spatium a notificatione sententiae enumerandum iudicibus ab his, quorum interest, offerri, five magni, five minores sum, accepta videlicet subtilissima Praetoriana praesertim, five appellandum ei sit, five quiescendum, ne tunc instante opus appellatorum frequententur, sed sit in omnibus inspectionis copia, quae & indifferenter huiusmodi calores potest refrigare. Ad haec facimus, quando lis speratur inferri in nostrum confortium, forte contigerit Imperatorum maiestatem occupari publicis causis ex mundanis provisionibus, non potest convocare patres, quatenus causa agitur, non potest litem periclitari. Quod enim viciam est litigantibus si culmen Imperatorum occupetur? vel quis tantae auctoritatis, ut nolentem Principem possit ad convocandos patres, ceterosque proceres coactare? Sed quid tale evenit, causa intacta permanens, ad Imperatoris sua sponte motus, & convocari propositis, & litem inferri patitur, & omnia secundum morem procedere. Illud etiam in tertio capitulo disponendum est, quod antiquitas bene statuit, maxime autem neglexit. Cum enim veneranda veterum auctoritas ita magistratus digesserit, ut alii magistri alii medi, alii minores sint, & appellationes a minoribus iudicibus non solum ad maximos iudices mittentur, sed ad spectabilem iudicium tribuuntur, quatenus & ipsi sacro auditorio adhibito litem excernerent, novitas autem hoc dereliquit, eventus, ut per minimis causis maximi nostri iudices impugnetur: & homines propter minimas causas magis impugnentur dispendiis, ut forsitan totius huius salutem sumptus iudiciales non sufficeret. Ideoque functione quando ex Aegyptiaco tractu, vel advenca ei utroque Lybia provocatio speratur usque ad decem librarum, si quantitatem, non in hanc regiam urbem eam remittit ad praefectum Augustalem, qui audiat, & causam rimat vice sacri cognitoris, nulla ei penitus postea iudicium sententiam appellacione porrigenda. Similiter modo quoties in Afiana diececi, vel Pontica, talem quid emerit usque ad praedictam quantitatem decem librarum auri, appellationes ad viros spectabiles comites forte, vel proconsoles, vel praetores, vel deputatos, quibus specialiter eadem lites peraguntur, tunc tamen & legum timore perferant decidendas. Quatenus autem tractum causis appellatione inspectis usque ad decem librarum auri quantitatem immittentur ad virum spectabilem comitem orientis mittentur. Illo videlicet observando, ut viri spectabiles dicuntur, alii spectabiles iudices non ad alios eadem spectabiles decoratos iudices suas transmittunt appellationes in licibus, quantaeque sint quantitas (cum magis potest ad compares iudices appellationes referri, & a minori iudicio in majus tribunal ascendere.)

Illustrissimam prefecturam illorum appellaciones, cuiusmodi sunt quantitas (ut dictum est) dirigantur, que a magno cum viro excelso pro tempore quosdam eas dirigit, utroque officio subministrante, id est, tam ex facie scilicet more solito, quam prefectorio. Ita tamen hæc facimus, ut nec a ducibus, vel aliis spectabilibus iudicibus (quibus forte, est privati sint, Imperiali maiestas casualis inuenitur) appellatio ad memoratos spectabiles iudices curat, ne causa non gradatim procedat, sed persequatur: sed a praesidibus quidem provinciarum, & iudicibus a nobis datis, si non sint spectabiles iudices, intra memoratam quantitatem referatur. Si autem vel illustres sint dati a nobis iudices, (quibus apices dignitatem super spectabilitatem sunt) vel duces, qui omnimodo spectabilitate sunt decorati, vel hi, qui a Principe delegati sunt, spectabilem habeant dignitatem, eorum appellaciones sub quacunque quantitate in hanc regionem urbem ad competentes antiquo more iudices referuntur: omnibus aliis, quæ in appellacionibus statuta sunt, vel ab antiqua profapia, vel ab auctoritate antierorum constitutionum, vel a nostra humanitate, intactis, illibatisque custodiendis.

C. XXX. Quando appellandum sit primo, et secundo.

Item lib. 49. de off. iud. quando appellandum sit. l. 1. §. 4. biduum.

Biduum vel triduum appellacionis ex die sententiae latæ computandum erit. Quid ergo, si sententia fuerit sub conditione dicta, utrum ex die sententiae latæ tempus computamus ad appellandum, an verò ex die, quo conditio sententiae extitit? Sanè quidem non est sub conditione sententia dicenda. Sed si fuerit dicta, quid fiet? Et est uti statim tempora ad appellandum comparari debent. Quod in sententia receptum est, ut vel altera die, vel tertia provocetur, hoc etiam in ceteris observandum est, ex quibus sententia quidem non profertur, appellari tamen oportere & posse, supra relatum est, ut si quis ad tutelam, vel ad alia civilia iura nominatus, & eius exceptio non admittitur. Dies autem istos, in quibus appellandum est, ad aliquid utiles esse, oratio divi Marci voluit, si forte eius a quo provocatur, copia non fuerit, ut ei libelli denur. At enim: is dies servabitur, quo primo facultas adeundi erit. Quare si forte statim post dictam sententiam, copiam sui non fecerit is qui pronunciat (ut fieri assolet) dicendum est nihil nocere appellatori. Nam ubi primam copiam eius habuerit, provocare poterit. Ergo si statim se subdusit, simili modo subvenientium est. Quid igitur, si conditio horæ effectus, ut se recipere? Si forte dicta sit sententia jam supra hora, facultatem non videbitur se subtraxisse. Adeundi autem facultatem semper accipimus, si in publico sui copiam fecit. Ceterum si non fecerit, an imputetur alicui, quòd ad domum eius non venerit, quòdque in hortos non accesserit, & ulterius quòd ad villam suburbanam? Magis que est, ut non debeat imputari. Quare si in publico ejus adeundi facultas non fuit, melius dicitur facultatem non fuisse adeundi. Si quis ipsius quidem, a quo appellavit, adeundi facultatem non habuerit, ut in libello daret, eius autem, quem appellavit, habeat copiam, videndum est, ut e ei praescribi possit, quòd eum non adierit. Et hoc iure utimur, ut si alterius adeundi fuerit copia, praescriptio locum habeat. In propria causa biduum accipitur. Propriam causam ab aliena quemadmodum discernimus? Et palam est eam propriam esse causam, cupis emolumentum vel damnum ad aliquem suo nomine pertinet. Si adversus absentem fuerit pronunciatum, biduum vel triduum, ex quo quis fecit, computandum est, non ex quo pro-

nunciatum est. Quod autem dicitur absentem posse provocare, ex quo fecit, sic accipit, si non in causa per procuratorem defensus est. Nam si ille non provocavit, difficile est, ut hic audiat. Si quem in infamam deportandum adnotaverit praes provincie, & Imperatori scripserit, ut deponatur, videamus, quando sit provocandum, utrum cum Imperator e scripserit ad ut deponatur, an cum ei scribitur. Et putem tunc esse appellandum, cum recipi eum praes libet, sententia prolata, Imperatori scribendum, ut deponatur. Ceterum verendum est, ne serò sit, ut nunc provocetur, cum Imperator infamam ei assignaverit. Comprobata enim sententia praesidis, tunc solet infamam assignare. Rursus illud verendum est, si mendacis apud Principem oneravit eum, quem deportandum laborabat, intercludi illi viam provocandi. Quid ergo est? Rectè dicitur humanitate suggerente, ut hoc & illo tempore non frustra provocetur: quia non adversus Principem, sed adversus iudicis caliditatem provocavit. Illud quoque videamus, si cum Imperatori scriberetur, exemplum literarum litigatori editum sit, neque is appellaverit, & postea contra eum rescriptum sit, an appellare à literis eidem sibi editis possit? Quia e qui tunc non appellavit, vera esse quæ scripta sunt, confensisse videtur, nec est audiendus, si dicat eventum sacri rescripti se sustinisse.

1. Ut cum quis? Hinc usq. ad vers. non admittitur. non sunt in Pandectis: sed quia superior in eadem lege sententia ipsorum exprimitur, non sunt expuncta, sed descripta aliis characteribus.

2. Ut ei libellos daret? Verba hæc non sunt in Pandectis, sed ob glossam non sunt indulta.

3. Imperatori scripserit? Sic est emendatum ex Pandectis. Antea legebatur, Imperator rescripserit.

4. Sententia prolata? Hæc usq. ad vers. Ceterum, sunt addita ex Pandectis.

5. Possit? In vulgatis codicibus sequatur, certe non potest: quæ neg. in veris, neg. in Pandectis habentur.

C. XXX.

Item Vlpianus lib. 49. in tit. de recipiendis appellacionibus, vel non, leg. prima.

Non solent audiri appellantes, nisi hi quorum interest, vel quibus mandatum est, vel qui negotium alienum gerunt, quod mox ratum habetur. Sed est mater, cum filii rem sententia eversam animadvertenti debent, & si hanc pietatis dans, dicendum est & hanc audiri debere, & si hanc pietatis curare maluerit, intercedere non videtur, licet ab initio defendere non potest. Scævola libro quarto regulatum. Ante sententiam appellari potest, si quæstionem in civili negotio habendam iudex interlocutus sit, vel in criminali, si contra leges hoc faciat. Macer libro primo de appellacionibus, lege quarta. Eius, qui idem causam agere frustatur, quòd dicit se libellum Principi dedisse, & sacrum rescriptum expectare, audiri desiderium prohibetur: & si ob eam causam provocaverit, appellatio ejus recipi sacris constitutionibus vetatur.

1. Mater? Ante brevius legebatur, sed est mater ex pietate provocaverit, dicendum, &c. Multa verò alia in hoc & sequenti capitulo expressè Pandectis sunt emendata.

C. XXXI. De dimissorias libellis.

Item Martianus l. 2. de appellacionibus, tit. g. de libellis dimissorias, l. unica.

Post appellacionem interpositam literæ dandæ sunt ab eo, a quo appellatum est, ad eum, qui de appellacione cogniturus est, sive Principem, sive quem alium: quas literas dimissorias, sive apostolos appellant.

a al. accipimus. b al. quidem. c In principio ejusdem legis prima. d al. scripserit. e l. ut. eo. tit. f lege 2. ibidem. g lib. 49. de off. iud. l. 1. §. 4.

Sensus autem literarum talis est: appellasse puta Lucium Titium a sententia illius, qua inter illos dicta est. Sufficit autem petiisse intra tempus dimissorias instantes, & sapienter ut & si non accipiat, id ipsum contestetur. Nam instantiam repetentis a dimissorias continuationes desiderant. Equum est igitur, si per eum steterit, qui debeat dare literas, quominus det, ne hoc accipienti nocereat. *Ulpianus libro quarto de appellacionibus. In iudicio, nihil innovari appellacione interposita, lege unica.* Appellatione interposita, si ea recepta fuerit, siue non, medio tempore nihil novari oportet. *Et infra.* Si quis ex pluribus factoribus condemnatus, propter quendam appellaverit, propter quendam non, utrum differenda pena eius sit, an non, quaeritur. Et si quidem graviora sunt crimina, ob quae appellatio interposita est, levius autem id, propter quod non appellavit, recipienda est omnino appellatio, & differenda pena. Si vero graviorem sententiam meruit ex ea specie, ex qua non est appellatum, omnimodo pena imponenda est.

*Forma Apoftholorum hac est. Ego ille, sancte Bononiensis ecclesie Episcopus, te Presbyterum Romanum, capellanum sancti Apollinaris, ad Apostolicam sedem, quam appellasti, de observatione mei iudicii huius apoftholi dimitto. Forma vero appellantis ante sententiam haec est. Ego Adelinus sanctae Rhemense ecclesie minister (licet indignus) sententiam me progrevari a Domino Qualterio, sanctae Ravennatis ecclesie Archiepiscopo, Romanam sedem appello, & apoftholos peto. Si vero post datam sententiam appellare voluerit, hic erit eius modus appellandi. Ego A. sanctae Rhemense ecclesie minister (licet indignus) sententiam Domini G. S. Ravi ecclesie Archiepiscopi iniuste in me latam pridie Kalendas Martii, Anno Domini incarnationis M. c. xli. i. indictione quarta, Romanam sedem appello, & apoftholos peto. Si autem unus, vel duo pro pluribus appellare voluerint, sic appellabunt. Ego P. & G. Synodici canoniconum S. B. E. sententiam me progrevari, vel contra sententiam, & Romanam sedem appellamus, & apoftholos postulamus. *Et huiusmodi appellaciones in scriptis fieri debent.**

¶ Mxlii. In vulgatis erat. Mxlii. quo numerus, ut restit in stoffa dicitur, constare non potest. Quod hinc etiam confirmatur, quia quarta indictio, de qua hic est mentio, non convenit cum anno isto. In manuscriptis autem cetero varia sit lectio, haec visae est melior, quae notatam tantam transpositionem restituit potuit, & quarta indictio cum hoc anno concurret. Ad iudicium autem alterius fidei, catholico appellare non licet.

C. XXXII. ¶ Excommunicetur catholicus, qui committit causam suam iudicio alterius fidei.

Unde in concilio Carthaginensi quarto. c. 7.

Catholicus, & qui causam suam, siue iustam, siue iniustam, ad iudicium alterius fidei iudicis provocat, excommunicatur.

& pars. Notandum vero est, quod quidam iudices sunt, a quibus appellari non oportet.

C. XXXIII. ¶ A quibus provocari non licet. *Unde in concilio Milevitano, c. 24. legitur.*

Audicibus, quos communis consensus elegerit, non liceat provocare.

Quod de arbitrio intelligendum est. Iudicem enim alii sunt ordinarii, alii arbitrarii. Ordinarii vero sunt, qui ab Apoftholico, ut ecclesiastici, vel ab Imperatore, utpote saeculares, legitimam potestatem accipiunt. Arbitrarii sunt, qui nullam potestatem habentes, cum consensu litigantium in iudices eliguntur, in quos compromittitur, ut certum sententia fiat. Horum alii sunt ordinarii, alii arbitrarii tantum. Ordinarii & arbitrarii sunt, qui legitimam potestatem habentes, ab eis eliguntur ad arbitrandum, qui non sunt sine ditione suppositi. Ab

a al. petenti. b eod. l. 4. g. 1. 7. c. Es in Africa. 19. In epist. Nica. lvo p. 6. c. 36. P. 1. 1. 4. c. 12.

his est, ut arbitrarii a fidei, & non ut ordinarii, privilegio ordinariae dignitatis, gravare aliquis appellare valeat.

C. XXXIV. ¶ A iudicibus, qui eliguntur communi consensu provocare licet.

Unde in concilio Carthaginensi 111. c. 10. Sane, b si ex consensu partium iudices electi fuerint, etiam a pauciore numero, quam constitutum est, licet at i. provocari.

¶ Licet Hinc canonem citat Gratianus (quod ipsum aperit profertur) ut ostendat ab huiusmodi iudicibus licere appellari. Verum in concilio Carthaginensi tam impresso, quam non impresso cum variis exemplaribus collato, & nullo eadem canonem etiam impresso, ac manuscripto, & graeco, quod cum ipso concordat, & Africano, ubi hoc repetitur, & apud Leonem legitur, non licet. Et quae in ipso canone antecedit, & referuntur, si eadem, hoc etiam ostendunt omnino cum negatione legentibus esse.

C. XXXV. ¶ Qui de Episcoporum iudicio queruntur, a vicinis Episcopis audiuntur, vel ab aliis, ex consensu eorum adhibitis.

Item ex concilio Milevitano, c. 22.

Placuit ut Presbyteri, & Diaconi, vel ceteri inferiori clerici in causis quas habuerint, si de iudicio Episcoporum suorum quae sit fuerint, vicini Episcopi eos cogant. Et inter eos quodvisque sit, finiant, adhibitis ab eis consensu Episcoporum suorum. Quod si ab eis provocandum putaverint, non provocent, nisi ad Africanam ecclesiam, vel ad Primates provinciarum suarum. Ad utramque autem qui putaverit appellandum, a nullis in Africa in communione suscipiatur.

Nisi forte i. Romanam sedem appellaverint. In eadem appellaverint, ad eam, a qua appellavit, remitti non debet.

¶ Nisi forte Haec in antiquis codicibus scribitur in eam quam Gratianus verba: Et ad hanc sententiam demonstrat affert sequenti capite ex concilio Sardicensi.

C. XXXVI. ¶ De eodem. *Unde in Sardicensi concilio, c. 7.*

Si quis Episcopus accusatus fuerit, & iudicatus, & congregati Episcopi regionis ipsius, & de gradu huius eum deiecerint, si appellaverit, qui deiectus fuerit, non fugient ad beatissimum Romanum ecclesiae Episcopum, voluerit se i. audiri, si iustum putaverit, ut i. revocet vel renovet examen, scribere Episcopi digentur, qui in finitima, & propinqua provincia sunt, ut ipsi diligenter omnia requirant, & iuxta fidem veritatis detestentur. Quod si is qui rogat causam suam iterum audiri, & precatione sua moverit Episcopum Romanum, ut de i. revocet, & quid astitimet. Et si decreverit mittendos esse, qui praesentes cum Episcopis iudicent, ut etiam huiusmodi auctoritatem personae illius, a quo delinquitur, non eius arbitrio. Si vero crederet sufficere Episcopos, a negotio terminum imponant, facia: quod sapientissimum consilio suo iudicaverit.

¶ Se audiri Graecae est, & ἑαυτὸν ἀκούειν id est, si Romanus Episcopus voluerit ipsum audiri.

¶ Revocetur, vel Haec absunt a concilio tamen impresso, quomodo manuscriptorum, cum variis exemplaribus collato, & legitur tantummodo renovetur, quemadmodum Gratianus ad hanc ad hanc, & sic refertur ad Nicolaum, & Ivo. sed ab ipsorum sunt indulta.

¶ Quod si is, qui rogat Graecae est, & ἑαυτὸν ἀκούειν id est, si is qui rogat, & sic refertur ad Nicolaum, & Ivo. sed ab ipsorum sunt indulta.

a al. arbitri. b & Africa. 19. lvo p. 6. c. 36. c. Es in Africa. 19. In epist. Nica. lvo p. 6. c. 36. P. 1. 1. 4. c. 12.

appellatio, quæ etiam significatur in capite, Gaudentius, quod apud Græcos proxime ante editi hinc capiti.

¶ Episcopus sequatur in codicibus Gratiani, etiam in manus scriptis, quemadmodum et apud Romanos, com provincialiales: quæ vox non est in archæo, neque apud Nicolaum. Gratianus legitur de sententia rē interpretari. id est, & ipse Episcopi sententiam. Balsamon tamen videtur legisse, rē interpretari, & primo interpretatur de Episcopi provincialibus, deinde de aliis. Arbitrari licet non licet, quia est imperantium est, quod si iuris eligent. Si vero sententia vocem, a quibus appellatur, soluta fuerit, nisi eū obierit, nisi forte vel inimicitia, vel pecunia depravati in ipsam presentem transierint.

¶ Fuerit sequatur in vulgari, per eum, ad quem appellatum est: quæ sententia expuncta, quia in vetustis codicibus non habetur.

C. XXXVII. c. ¶ Cum per appellacionem sententia fuerit, non debet obesse ei, qui non iniquo animo iudicavit.

Unde in Concilio Carthaginiensi III. c. 10. legitur.

Hoc etiam placuit, ut a quibusvis iudicibus ecclesiasticis alios iudices ecclesiasticos, ubi est maior auctoritas, fieri provocatum, non eis obstit, quorum fuerit soluta sententia, si convinci non poterint, vel iniquo & animo iudicasse, vel alicui cupiditate, aut gratia depravati.

Quæritur autem de eo, a quo appellatur, an sit evocandus in testimonium apud eam, ad quem appellatur, super negotio, cuius cognitio superest.

C. XXXVIII. c. ¶ Clericus non devocetur in testimonium illius causa, cuius primus co-gitorem suscipit.

De hoc ita statutum est in concilio Carthaginiensi V. c. 1.

Staturum est, ut qui forte in ecclesia quamlibet causam iure apostolico ecclesiam imposito agere voluerit, & fortasse deficio clericorum uni parti displicuerit, non liceat clericum in iudicium ad testimonium devocari eum; qui preses & vel cognitor, fuit, & nulla ad testimonium dicendum ecclesiastici f. cuiuslibet persona pulsetur.

Ab eo quo, ad quem provocatum fuerit, sicut in Africano concilio obsequio ulterius provocare non licet.

C. XXXIX. c. ¶ Non liceat provocari ab his, ad quos provocatum fuerit.

Staturum provocatum fuerit, eligat qui provocaverit, iudicem, & cum eo & ille, contra quem provocaverit, ut ab ipso deinceps nulli liceat provocare.

Est secundum provocacionem intelligendum est: tertio enim in una eademque causa super eisdem capitulis provocare non licet. Unde in 7. g. libro Codicis, titulo, ne liceat in una eademque causa tertio provocare, lege sicut, Imperator Iustinianus scribit. [Si quis iure super eisdem capitulis provocaverit, non liceat ei tertio in eademque causam provocacionem uti, vel sententiam excellentioribus, ab eisdem dato, ipsius audentiam qui eum dicit, antedictum non vno obvenit.] ¶ Cum autem in causa capitali, vel status appellacionem fuerit, non per provocatores, sed per scriptis appellantes causam suam agere oportet.

C. XL. c. ¶ Appellacionem in causa capitali, vel status interpositam, per provocatores casu non licet.

Unde Hadriano Papa ait in capitulis de se collectis, c. 44.

a. Iov. p. c. 26. Piam. l. 4. c. 13. b. in imico.] vera lectio, c. ad. cogitor, vel preses iuris. f. al. ecclesiastica causa lib. 1. c. 1. g. 11. 7. in Cod. Tit. in lib. 5. sententiarum Pauli, tit. 25. c. 1. in interpretacione, cap. 17. c. 27.

Si a quando in causa capitali, vel causa status interpositum fuerit, non per exploratores b, sed per se ipsos est agendum.

Tempus autem excoquenda appellacionis annus est, vel si iusta causa intercesserit, biennium.

C. XLI. c. ¶ De eodem.

Unde in Authenticis, consil. 11. collat. 3. legitur.

Et, qui appellat, impeditur annus, intra quem, secundum se communitur cum adversario litē exequatur, aut si iusta causa intercesserit, alius annus indulgetur: quo transacto, lite non completa, rata manet sententia. ¶ Appellatore cessante, cum unus mensis superest ex biennio, licet victori ingredi, ut res queratur, quo five invento, five non, suas afferat allegationes, & vel confirmetur, vel rescindatur sententia, omni casu absentes expensis & condemnando secundum tempora fatalium dierum. Neutro vero concurrente post secundum fatalium permaneat sententia rata. *Constitutio secunda, in appellacione quarta d. ¶ Sed lis, que speratur in consistorio Principis inferri, absque damno moræ manet intacta, donec ipse faciat eam introduci, & a processibus secundum morem dirimi.*

Si vero u, qui appellavit, penitentia ductus ab appellacione desistere voluerit, non potest iterum: sicut in 7. libr. Codicis, tit. de appellacionibus, l. 22. Impp. ¶ Atque si & Honoris statuisse legitur: ¶ Si u, qui libello appellacionis ingressus, fiat se habere licentiam arbitrium committendi, & sua libello recuperandi: ne iusta penitentia humanitas amittatur. ¶ Et autem, quanto appellacionem interponi non est necesse. In eodem namq, libro, & eod. tit. l. 7. idem Impp. decreverunt. ¶ Nominatus vero libello, vel editis facta, citra concilium & publicum non valent, de quibus nec appellare necesse est, si solemnitas deest.

¶ pars. Diffinitiva & quæ, sententia, que condemnacionem, vel absolucionem non continet, pro nulla habetur. ¶ Item sententia g. citra solutum ordinem iudiciorum a prelide prolata, auctoritatem rei iudicatas non obtinet. ¶ Item si h. sententia lata fuerit contraria prius iudicatas, a quibus provocatum non est, sententia auctoritatem non obtinet, & ideo appellare non est necesse. ¶ Item si i. sententia contra ius scriptum feratur, veluti diem defunctus, & minor XIV. annis fuisse, & testamentum iure fecisse dicitur, nullas vires obtinet, nec contra eam est necessarium auxilium provocacionis. ¶ Si k. vero contra ius litigatoris sententia dicitur, veluti diem minor XIV. annis, annus XIV. complevisse, ac per hoc testamentum iure fecisse pronunciat, ad provocacionem median oportet confingere. ¶ Item si l. plures iudices dati sunt, & unus tantum ex eis pronunciasse proponitur, non videtur appellandi necessitas fuisse, citra sententia firmitatem iure non obtinet. ¶ Item cum certis in ratione & sine iudice multare possunt, si alter contra statum legi modum multam irrogaverit, quod contra ius gestum videtur, firmitatem non tenet, & sine appellacione potest rescindi. ¶ Venatis in quoz, sententias, que in mercedem a corruptio iudicibus profertur, etiam citra interposita provocacionis auxilium infirmas esse decretum est. ¶ Item si o, propter infirmitatem etate ad honorem, ad quem nominatus est, inhabilem esse probaverit, pretermissa appellacione, iniquus nominatio revocabitur. ¶ Sunt etiam, quorum appellacione non recipiuntur. Non p. enim potest recipi si appellatio, qui per contraventionem absens, etiam ad agendam causam vocatus esset, negotio prius summam perservato, condemnandus est.

¶ Nullus ¶ etiam homicidarum, veneficorum, masculicorum, adulterorum, item quoque coram, qui manifestam violentiam committunt, lib. 3. cap. 23. b. procuratores.] vera lectio. C. de temp. & repar. appellat. Authem. et qui, lib. 7. tit. 6. c. al. in expens. d. Supra ead. antiorum. C. eod. tit. auth. sed & l. l. c. al. consilium. f. lege 3. Cod. de sent. & interloc. g. l. 3. prolata. C. de sent. h. l. 1. c. quando provocat non est necesse. i. l. 2. si eum. ibid. k. Ead. l. si quod si. l. l. c. ibid. m. l. 3. n. l. 7. o. l. 2. si pater. p. l. 1. c. quoniam appellat. non recipiunt. q. l. c. observare. eod.

a. Anselm. lib. 3. cap. 23. b. procuratores.] vera lectio. C. de temp. & repar. appellat. Authem. et qui, lib. 7. tit. 6. c. al. in expens. d. Supra ead. antiorum. C. eod. tit. auth. sed & l. l. c. al. consilium. f. lege 3. Cod. de sent. & interloc. g. l. 3. prolata. C. de sent. h. l. 1. c. quando provocat non est necesse. i. l. 2. si eum. ibid. k. Ead. l. si quod si. l. l. c. ibid. m. l. 3. n. l. 7. o. l. 2. si pater. p. l. 1. c. quoniam appellat. non recipiunt. q. l. c. observare. eod.

inferunt, arguuntur conuicti, resibus superatus, voce etiam propria uirtutis, confessio iudicatur appellati (hoc notoria.)
 ¶ In occultis autem, si a rebus productis, instrumentis probatis, aliis, arguuntur praesens sententia contra non lata sit, et ipsi, qui condemnandi est, aut minime voce sua confessio sit, aut formidine tormentorum terrore contra se aliquid dixerit, provocandi licentia eis non denegatur. ¶ Nihil b quoque officium a sententia non iudice provocato reuocatur, nisi in eo iudicium negatio, quod civilis ratione super patrimonio forte et pud. proprium iudicium in hoc uerit. ¶ Quoties etiam fiscalis, et calculi satisfactio postulat, aut tributum expostatur, aut publicis, vel etiam priuati delicti euidentis, et conuicti reuoluntate flagrantur. ¶ Ab d. exactione sententia appellari non potest, nisi forte executor sententiam iudicantis excedat. ¶ Si qui etiam ius suum pro uocare, ne e uoluntate defuncti testamento scripta referatur, vel ne in, quos scripta patuerit heredes, in possessionem mittantur, et u. casu de ea re nota sit, appellationem receperit, et iudex, qui tam iudicium conuictum adhibuerit, et litigator, qui tam impetratio appellauerit, uiginti libris argenti multentur. ¶ De f. possessione etiam, et eius momento, si causa deaturo (qua sententia interlocutoria appellatur) quamuis provocatio interposita fuerit, tamen lata sententia sortitur effectum. ¶ Quandoque q. iudicium et eadem plures simul reportant condemnationem, nec deorsum separatim accipit: quo casu si uocatus appellauerit, et uocatus ex eis agente, eorum appellatio iusta pronuntia fuerit, et uocatus uocatus uocatus etiam ad alios pertinet. Si h. autem uocatus uocatus appellauerit, eius appellatio iusta pronuntia ius contra prodest, qui non appellauit. Quod si atque ius contra sententiam restitutionem impetrauerit, maior, qui suo iure non appellauit, hoc scriptum non prodest. ¶ Indebus i. autem non solum suscipienda appellatio nec ius uocatus impedit, uocatus etiam xxx. dierum spacia ex die sententia definita sunt, intra quae gesta sua cum relatione litigatoribus eorum praesentari. ¶ Similiter k. arbitri appellati non suscipere, et relationem dare compellitur, si delegatus fuerit. ¶ Litigatoribus l. uero copia est etiam non scriptis libello illud uoce appellare, cum res iudicata posterit, tam in e uoluntate, quam in criminalibus causis. ¶ Ab m. ea autem, qui de appellatio cognoscit, non potest fieri recursus ad iudicem, a quo fuerit provocatum. Quapropter remittendi litigantes ad praesentiam sibi occasionem atque exclusionem penitus intelligant, eum super omni causa interpositam provocacionem, et in iudicium tantum licet pronunciare, uel iustitiam. ¶ Haec omnia in vet. lib. Codici inuenerunt, a tit. de appellacionibus, usque ad tit. ne liceat in una eademq. causa.
 ¶ Si quis libellos] Hinc usque ad finem huius capituli uarias leges codici Christianus referre, quarum non reuoluit eadem omnino uerba: sed qua ad quaestiones suas facere iudicauit.

QUESTIO VII.

¶ Quid uero laici in accusatione Episcoporum non sint audiendi Evaristus Papa restatur, dicens Episcopum per Aegyptum, epist. 2.

C. I. ¶ Laici in Episcoporum accusationem non sunt recipiendi.

¶ Non est a plebe, aut uulgariis hominibus arguendus, uel accusandus Episcopus, licet sit inordinatus: quia pro meritis subditorum disponitur a Deo uita rectorum. ¶ Idem ista dico, quia insidiator bona sepius solet convertere in malum, & in electis ponit maculam.

a 4. sicut. ead. l. b. Le. 3. c. Le. 4. d. Le. 5. e. Le. 6. f. Le. unica. C. si de nomen. poss. g. L. 1. C. si unus ex pluribus appellat. h. Le. 2. ead. tit. si id. i. Le. iudicibus. 24. Cod. de appellacionibus. k. Le. si appellacionem. in fi. Cod. de sententia & iustitiae. l. Litigatoribus. cod. m. L. eos qui. cod. n. Anf. 10. c. 11. l. 1. part. 5. c. 240. Paum. L. 4. c. 37.

C. II. ¶ Laici clericum non accusent.
 ¶ Item Syluester Papa in epistola conuicti Romanus.
 C. III. ¶ De eodem.
 ¶ Item Marcellinus Papa ad Episcopos orientales, quod Laico non licet quemlibet clericum accusare.
 C. IV. ¶ Anathematizatus sacerdos accusare non potest.
 ¶ Item Iulius Papa in decretis, c. 34.

¶ In b sancta Nicena synodo statutum est, ut nemo anathematizatus, et in nostra suscipiatur accusatione, et illi qui nos in sua uoluntate recipere querela, uel accusatione, cum nos super illos sciamus a Domino constitutum non illos super nos: & sicut maior non potest a minor iudicari, ita nec obligari a, quia ratum est omne iudicium magnum est. Portamus omnia omnium, qui grauius quini modo hac portat in nobis B. Apollus Petrus, qui uice fungimur legatione, cuius regula in forma innotuit tenus eius fultu auxilio ab omnibus nunc & in perpetuum tucamur aduersis.

C. V. ¶ De eodem.
 ¶ Item Eusebius ad Episcopos Galiae, epist. 1.
 ¶ Laicos & non accusare Episcopos haec uocatus oblationis, & oppido eis quidam iudicium non sumunt, cum uita eorum, & conuersio debeat esse in pace, & laicorum actibus remota, nec ab eis impediunt, qui eorum castitatem, & grauitatem uolunt tueri, maxime cum nec hi eos in ius uolunt recipere rationibus.

C. VI. ¶ Nec clerici in accusatione laicorum, nec laici in accusatione clericorum sunt suscipiendi.

¶ Item Fabianus Papa ad Episcopos Orientales, epist. 1.
 ¶ Sicut f. sacerdotes, uel reliqui clerici a laicorum accusatione excluduntur, ita illi ab illis sunt excludendi, & alienandi criminatione, & iudicio ab illis, ita illi ab illis non recipiantur, quocirca Domini sacerdotum segregatio debet esse contra ab eorum conuersatione, ita & litigatio: quocirca Dominum oportet litigare.

C. VII. ¶ De eodem.
 ¶ Item ex concilio Moguntino.
 ¶ De eadem q. est, ut Presbyteri suos plebeios accusare, & attestare possunt. Si uocatus xerint, sui gradus periculo subiacent.
 ¶ Caput hoc abest a plerisque, antiquis exemplaribus, neq. h. recitatur: sed est apud Barchinenses, & plerique plebeios, habet, plebeianos.

C. VIII. ¶ Laici clericum accusare non debent.
 ¶ Item Clemens ad Laconum, epist. 1.
 ¶ Sacerdotes, & reliqui ecclesiae ministri, omnibus Episcopos suos diligere debent, & eorum preceptis obedire, etiam si ipsi aliter (quod ab illis) in fide errauerint.
 ¶ In hoc & sequenti capite non referuntur, nisi praesentibus Clementis.

C. IX. ¶ De eodem.
 ¶ Item ad eundem Episcopum, epist. 1.
 ¶ Valis condemnatio eis imminet, qui in praesentibus scriptura divina offendit. Si enim Clerici non operuit pudenda patris, maleficus est, & priori condemnatione digni sunt, qui patribus Dei fungentibus contumeliam intulerunt.
 ¶ Personae inferiorum ordinum in superiorum accusatione non sunt.

a Barch. lib. 3. c. 11. Anf. 13. c. 24. l. 1. p. 1. c. 1. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. v. w. x. y. z. aa. ab. ac. ad. ae. af. ag. ah. ai. aj. ak. al. am. an. ao. ap. aq. ar. as. at. au. av. aw. ax. ay. az. ba. bb. bc. bd. be. bf. bg. bh. bi. bj. bk. bl. bm. bn. bo. bp. bq. br. bs. bt. bu. bv. bw. bx. by. bz. ca. cb. cc. cd. ce. cf. cg. ch. ci. cj. ck. cl. cm. cn. co. cp. cq. cr. cs. ct. cu. cv. cw. cx. cy. cz. da. db. dc. dd. de. df. dg. dh. di. dj. dk. dl. dm. dn. do. dp. dq. dr. ds. dt. du. dv. dw. dx. dy. dz. ea. eb. ec. ed. ee. ef. eg. eh. ei. ej. ek. el. em. en. eo. ep. eq. er. es. et. eu. ev. ew. ex. ey. ez. fa. fb. fc. fd. fe. ff. fg. fh. fi. fj. fk. fl. fm. fn. fo. fp. fq. fr. fs. ft. fu. fv. fw. fx. fy. fz. ga. gb. gc. gd. ge. gf. gg. gh. gi. gj. gk. gl. gm. gn. go. gp. gq. gr. gs. gt. gu. gv. gw. gx. gy. gz. ha. hb. hc. hd. he. hf. hg. hh. hi. hj. hk. hl. hm. hn. ho. hp. hq. hr. hs. ht. hu. hv. hw. hx. hy. hz. ia. ib. ic. id. ie. if. ig. ih. ii. ij. ik. il. im. in. io. ip. iq. ir. is. it. iu. iu. iw. ix. iy. iz. ja. jb. jc. jd. je. jf. jg. jh. ji. jj. jk. jl. jm. jn. jo. jp. jq. jr. js. jt. ju. iu. iw. ix. iy. iz. ka. kb. kc. kd. ke. kf. kg. kh. ki. kj. kk. kl. km. kn. ko. kp. kq. kr. ks. kt. ku. kv. kw. kx. ky. kz. la. lb. lc. ld. le. lf. lg. lh. li. lj. lk. ll. lm. ln. lo. lp. lq. lr. ls. lt. lu. lv. lw. lx. ly. lz. ma. mb. mc. md. me. mf. mg. mh. mi. mj. mk. ml. mm. mn. mo. mp. mq. mr. ms. mt. mu. mv. mw. mx. my. mz. na. nb. nc. nd. ne. nf. ng. nh. ni. nj. nk. nl. nm. nn. no. np. nq. nr. ns. nt. nu. nv. nw. nx. ny. nz. oa. ob. oc. od. oe. of. og. oh. oi. oj. ok. ol. om. on. oo. op. oq. or. os. ot. ou. ov. ow. ox. oy. oz. pa. pb. pc. pd. pe. pf. pg. ph. pi. pj. pk. pl. pm. pn. po. pp. pq. pr. ps. pt. pu. pv. pw. px. py. pz. qa. qb. qc. qd. qe. qf. qg. qh. qi. qj. qk. ql. qm. qn. qo. qp. qq. qr. qs. qt. qu. qu. qw. qx. qy. qz. ra. rb. rc. rd. re. rf. rg. rh. ri. rj. rk. rl. rm. rn. ro. rp. rq. rr. rs. rt. ru. rv. rw. rx. ry. rz. sa. sb. sc. sd. se. sf. sg. sh. si. sj. sk. sl. sm. sn. so. sp. sq. sr. ss. st. su. sv. sw. sx. sy. sz. ta. tb. tc. td. te. tf. tg. th. ti. tj. tk. tl. tm. tn. to. tp. tq. tr. ts. tt. tu. tv. tw. tx. ty. tz. ua. ub. uc. ud. ue. uf. ug. uh. ui. uj. uk. ul. um. un. uo. up. uq. ur. us. ut. uu. uv. uw. ux. uy. uz. va. vb. vc. vd. ve. vf. vg. vh. vi. vj. vk. vl. vm. vn. vo. vp. vq. vr. vs. vt. vu. vv. vw. vx. vy. vz. wa. wb. wc. wd. we. wf. wg. wh. wi. wj. wk. wl. wm. wn. wo. wp. wq. wr. ws. wt. wu. wv. ww. wx. wy. wz. xa. xb. xc. xd. xe. xf. xg. xh. xi. xj. xk. xl. xm. xn. xo. xp. xq. xr. xs. xt. xu. xv. xw. xx. xy. xz. ya. yb. yc. yd. ye. yf. yg. yh. yi. yj. yk. yl. ym. yn. yo. yp. yq. yr. ys. yt. yu. yv. yw. yx. yy. yz. za. zb. zc. zd. ze. zf. zg. zh. zi. zj. zk. zl. zm. zn. zo. zp. zq. zr. zs. zt. zu. zv. zw. zx. zy. zz.